

Förbundet Rörelsehindrade

www.forbundetrorelsehindrade.se

INFORMATIONSBLAD – Maj 2010

Den 7 maj hade FöR sitt Landsmöte och seminarium: Behovsbedömningar – En fråga om makt över ditt liv. Här följer en rapport från båda dessa evenemang.

Landsmötet

I sitt inledningsanförande konstaterade Lars Hagström att villkoren för människor med funktionsnedsättningar inte har någon plats av betydelse på den politiska agendan. Den nationella handlingsplanen som nu är inne på sitt sista år är ett misslyckande, som regeringen dock inte vill kännas vid. Istället talar man om fortsatta framsteg.

Det är fortfarande tillåtet att stänga människor med funktionsnedsättningar ute på grund av bristande tillgänglighet. Hans Ytterbergs utredningen ett halvt år på departementet och samlar damm. Varför, frågar man sig, har den inte offentliggjorts? Det mest närliggande svaret är förmodligen att han kom fram till slutsatsen att bristande tillgänglighet kan införas som grund för diskriminering i diskrimineringslagen. Men det vill tydligen inte regeringen, därför väljer regeringen att låta tystnaden råda. Något strutslikt kan tyckas. Och tyst är det också från oppositionen.

Vidare är arbetslösheten bland personer med rörelsehinder är mer än 50%. De ekonomiskt mest utsatta och fattiga finns bland människor med funktionsnedsättningar.

Rätten till personlig assistans – Sveriges stolthet – utsätts för byråkratisk rättrådighet i den grad att kontakten med dess mål och intentioner förloras. Numera verkar det vara viktigare att myndigheterna håller reda på, räknat i minuter och sekunder, hur länge vi sitter på toaletten än hur vi ska uppnå jämlika levnadsvillkor och ges förutsättningar att leva som andra. Det politiska etablissemanget beklagar, men står handfallet och passivt avvaktande inför vad som håller på att ske med assistansreformen.

Två uttalanden behandlades av Landsmötet. Ett av de antogs som sådant och skickades till regering, opposition, partikanslier och riksdagsgrupperna samt till massmedia. Bifogas.

Det andra som tog upp regeringens utvärdering av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken som var längre och mer utformat som ett debattinlägg gavs styrelsen fria händer att hantera spridningen av. För att ge det större tyngd har vi erbjudit FöR närliggande organisationerna att tillsammans med oss stå som undertecknare.

Ett verksamhetsprogram för 2010 antogs. I utvärderingen av den nationella planen anger regeringen som en uppgift att under året att ta fram en strategi för handikappolitiken för åren 2011 – 16. Frågan berör även oppositionen. En viktig uppgift för FöR, som togs upp i verksamhetsprogrammet, är här att påverka regeringens strategi så att den utgår från ett tydligt medborgarperspektiv och innehåller konkreta reformförslag.

Två viktiga och stora frågor som kommer att stå i centrum för detta arbete är: För det första att bristande tillgänglighet ska betraktas som diskriminering och införas i diskrimineringslagen. Den

kampen måste vi vinna. För det andra ska vi bekämpa den kränkande och diskriminerande myndighetsutövning vi ständigt utsätts för att få våra behov tillgodosedda. Ett redskap i den kampen är FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar för att ges rätt till nödvändiga stödinsatser. Vi ska här väcka en debatt i syfte att skapa politiskt insikt om behovet av reformer som begränsar samhällets makt att bestämma över våra liv och som jämställer våra villkor med övriga medborgare; reformer som tar utgångspunkt i individens rätt till självbestämmande, valfrihet och respekten för den personliga integriteten.

Under året kommer vi att försöka starta en tankesmedja som synliggör villkoren för människor med funktionsnedsättningar utifrån ett medborgarskapsperspektiv. Första steget är att vi hos Allmänna Arvsfonden ska ansöka om medel till en förprojektering. Vi ska också arbeta för att involvera fler medlemmar i FöRs arbete.

En svårighet för oss är att nå ut. Här har våra seminarier varit viktiga. Vi ska fortsätta och utveckla dessa.

FöRs styrelse 2010

Ordförande:

Lars Hagström, Lund

Ledamöter:

Vilhelm Ekensteen, Lund - Vald på två

Britt Jakobsson, Umeå - Vald på två

Karin Westlund, Stockholm

Lars Lundström, Sätilla

Roland Håkansson, Järna

Suzanne Elmqvist, Sollentuna - Vald på två

Sammanfattningsvis var det ett givande Landsmöte, där vi tillsammans konstaterade att den viktiga skärningspunkten idag i Sverige är medborgarskapsperspektivet; att konkretisera det inom alla samhällsområden.

Behovsbedömningar – En fråga om makt över ditt liv.

I panelen satt Maria Lundqvist Brömster, Folkpartiet, Inger Strömbom, Kristdemokraterna och Gunnel Wallin, Centerpartiet. Från myndighetssfären Peter Brusén, Socialstyrelsen. Lars U Granberg, Socialdemokraterna och Magnus Johansson, Miljöpartiet hade accepterat inbjudan, men kunde inte komma. Lars Hagström representerade FöR i panelen. Särskilt inbjuden gäst var Kicki Nordström, Synskadades Riksförbund med uppgift att bland annat reda ut vad FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning säger om vår rätt att avgöra våra egna behov och vilka skyldigheter Sverige åtagit sig att uppfylla genom att ratificera konventionen. Birgitta Andersson var moderator.

Huvudfrågan som debatten kom att kretsa kring var konflikten mellan vår rätt att själva bedöma våra egna behov och samhällets acceptering av denna rätt; både ideologiskt politiskt och i den praktiska myndighetsutövningen.

En närliggande och aktuell fråga var här naturligtvis det behovsbedömningsinstrument inom personlig assistans som Socialstyrelsen nu har regeringens uppdrag att ta fram. Ett första försök att ta fram ett sådant instrument har misslyckats då man hade som ambition att i rättvisans och objektivitetens namn samla in så mycket information som möjligt om den presumtive sökanden levnadsvillkor. Resultatet blev ett omfattande frågeformulär där den enskilde i minsta detalj skulle

komma att utsättas granskning och vändes ut och in på. Ja, förvandlas till ett undersökningsobjekt som sattes under mikroskopet.

I debatten lyftes den viktiga principiella frågan om gränsen mellan vad som är legitima myndighetsbeslut och vad som är våra demokratiska- och mänskliga rättigheter att själva avgöra.

Trots att vi under årtionden utsatts för behovsbedömningar som både är godtyckliga och helt saknar relevans kändes diskussionen ny. Ändå är detta naturligtvis en gammal diskussion som påpekades av deltagarna. Sedan lång tid tillbaka har handikapprörelsen protesterat mot att vi utsatts för behovsbedömningar och krav på intyg, som ibland drivs så långt att det upplevs som byråkratisk terror. Det som är nytt med den debatt som nu förs är förankringen och stödet i begrepp som mänskliga rättigheter och medborgarskap. Med andra ord finns det en ny ideologisk och politisk tyngd i debatten – eller borde i alla fall göra det – tack vare bland annat tillkomsten av FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Kicki Nordström gjorde en genomgång av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning där hon särskilt uppmärksammade de delar i konventionen som behandlar vår rätt att själva bestämma över våra behov och vilka konsekvenser detta medför för länder som liksom Sverige har ratificerat den. Betydelsefullt för debatten om behovsbedömningar är att Sverige, som konventionsstat, har erkänt rätten till individuellt självbestämmande och oberoende för personer med funktionsnedsättning. Till de rättigheter Sverige erkänt hör också friheten att göra egna val, rätten att aktivt medverka i beslutsfattande om riktlinjer och program, däribland sådana som direkt berör dem.

För att säkra konventionens efterlevnad ska varje land tillskapa en oberoende institution med uppgiften att främja och skydda genomförandet av konventionen. Vidare har den enskilde möjlighet att klaga till en övervakningskommitté inom FN om han eller hon anser att hans eller hennes rättigheter är kränkta. Ännu har dessa bevakningsinstrument inte prövats i praktiken. Kicki framhöll vikten av att konventionen tas på allvar och används i det intressepolitiska arbetet – inte minst när det gäller den praktiska övervakningen av konventionens efterlevnad.

Behovsbedömningar eller inte? Vad ledde diskussionen fram till? Peter Brusén framförde att han ser att det finns ett behov av enhetliga riktlinjer för myndigheterna vid behovsbedömningar. Som skäl anförde han rättssäkerheten i bedömningarna och betydelsen av att behoven som människor med funktionshinder behöver samhällets stöd för att tillgodose görs kända och därmed kan ligga till grund för politiska beslut.

Bland de deltagande, de flesta med egen erfarenhet av att behöva underkasta sig behovsbedömningar, var samstämmigheten stor om att behovsbedömningarna måste begränsas och göras med respekt för den enskildes självbestämmande och personliga integritet. Detta underströks också av medverkande politiker.

Målet är fullt medborgarskap. Innan dess kan samhället hantera vår rätt att själva formulera och efterfråga det behov av stöd vi behöver som det vill. Därtill är synen på oss som föremål för samhällets insatser ännu dominerande liksom det politiska samhället behov att spegla sig i sin egen välvilja, sin egen godhet. Vi måste bryta oss ur tacksamhetens fångenskap och kräva våra mänskliga rättigheter.

Lund den 16 maj 2010

FöRs styrelse, gm
Lars Hagström, ordförande